

Divanı muhasebat kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 25/VI/1934 - Sayı : 2735)

No.
2514

Kabul tarihi
16 - VI - 1934

Birinci kısım

Ana hükümler

BİRİNCİ MADDE — Divanı muhasebat, teşkilâtı esasiye kanununun yüzüncü maddesi hükmüne göre Büyük Millet Meclisine bağlı ve Devletin bütün varidat ve masraflarile mallarını ve hesaplarını onun namına bu kanun hükümlerine göre murakabe ve Devlet mallarını kabız ve sarf ve idare ve muhafaza edenlerin hesaplarını tetkik ve muhakeme ile mükellef bir heyettir.

İKİNCİ MADDE — Divanı muhasebat bir birinci reis ile lüzum ve ihtiyaca göre teşkilât kanununda sayısı gösterilen daire reis ve azalarından ve bir de başkâtip-ten teşekkül eder.

Hazine mümessili sıfatile Maliye vekâletince nasbedilen bir müddeiumumi de Divan teşkilâtına dahildir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Divanı muhasebat reis ve azalarının aşağıdaki vasıfları haiz olmaları şarttır:

I : Otuz beş yaşını bitirmiş olmak ve yüksek mektepten mezun bulunmak ;

II : A - Birinci reislik için ; Divanı muhasebat daire reislik ve azalıklarında veya müddeiumumiliğinde veya teadül derecesi birinci reislik derecesinde veya bunun bir derece dununda bulunmuş olmak ;

B - Daire reislikleri için ; Divanı muhasebat azalık, başkâtiplik ve müddeiumumiliğinde veyahut bunların muadili derecede her hangi bir maliye memuriyetinde bulunmuş olmak ;

C - Azalık için ; Divanı muhasebat başkâtipliği, müddeiumumiliği ve başmura-kipliği, defterdarlık, maliye müfettişliği, Maliye vekâleti birinci sınıf şube müdür-lüğü veya bu vazifelerden yüksek maliye memuriyetlerinde bulunmak veya malî ve hesabî muamelelerde ihtisas sahibi olupta bu derecelerde diğer memuriyetlerde üç sene iyi hizmet etmiş olup Divanı muhasebat azalıkları derecesinde veyahut o dereceden nihayet iki derece aşağıda bulunmak.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Divanı muhasebat reis ve azaları yukarı maddede yazılı vasıfları haiz olmak şartile Büyük Millet Meclisi Bütçe, Divanı muhasebat ve Maliye encümenlerinin birleşerek göstereceği en az iki misil namzetler arasından Büyük Millet Meclisince gizli rey ve mutlak ekseriyetle seçilir.

BEŞİNCİ MADDE — Divanı muhasebat reislerle azalarının değişmesi ancak Büyük Millet Meclisi kararile olur.

ALTINCI MADDE — Divanı muhasebat murakiplerile muavinleri, müdür ve memurları 7 inci maddede gösterilen intihap komisyonunun kararı ve birinci reisin tasdikile tayin olunurlar. Müstahdemin, başkâtibin inhası ve birinci reisin tasdikile tayin olunur.

Müddeiumumî muavinleri, Maliye vekâletince nasbolunur.

YEDİNCİ MADDE — İntihap komisyonu daire reislerle başkâtipten teşekkül eder ve reislerin kıdemlisi reislik yapar. Daire reislerinden biri bulunamadığı takdirde o daireden bir aza komisyonda bulunur.

SEKİZİNCİ MADDE — Divanı muhasebat memurları (reis, aza, müddeiumumî dahil) 1452 numaralı kanunun umumî hükümlerine tâbidirler. Murakip muavinliklerine tayin edilecek olanlar ayrıca bir müsabaka imtihanına tâbi tutulurlar. Mülkiye, Hukuk mekteplerile bunlara muadil malî ve ticarî yüksek ihtisas mekteplerinden mezun olanların imtihansız alınmaları da caizdir. Ancak bunlardan müracaat edenler birden fazla olduğu takdirde aralarında müsabaka imtihanı yapılır. Murakip muavinliğinden veyahut muhasebecilik ve muhasebe mümevyizliği gibi maliye memuriyetlerinden murakipliğe tayin edilecekler bir meslek imtihanına tâbi tutulurlar.

DOKUZUNCU MADDE — İntihap komisyonu memurun kanununda yazılı inzibat komisyonu vazifelerini de yapar. Bu takdirde müddeiumumî veya muavinlerinden biri komisyona iştirak eder.

Başkâtip ile 6 ıncı maddede sayılı memurlar hakkında tahkikat yapmak ve memurun muhakemat kanununa göre karar vermek ve birinci reisin tevdi eyleyeceği diğer idare ve inzibat işlerini görmek inzibat komisyonunun vazifeleri içindedir.

Birinci reis tarafından gösterilecek lüzum ve sebepler üzerine heyetten bir zat hakkında inzibatî ceza tatbiki Büyük Millet Meclisi Riyaset Divanına aittir. Riyaset divanı bu salâhiyeti resen dahi kullanabilir.

ONUNCU MADDE — Divanı muhasebat reis ve azalarından birinin memuriyet vazifesinden dolayı veya vazife ifası esnasında cezayî müstelzim bir suçu haber alınırsa birinci reis ile daire reislerinden mürekkep bir heyet tarafından ilk tahkikat yapılarak tanzim olunacak fezleke lüzum veya menî muhakeme kararı verilmesi için Şûrayı devlet mülkiye dairesine verilir. Bu karara vukubulacak itirazın tetkiki Şûrayı devlet umumî heyetine aittir.

Muhakemesine karar verilen reis ve azaların muhakemesi Temyiz mahkemesi ceza dairesinde ve ikinci derecede umumî heyetinde yapılır.

Vazife ve salâhiyet

ON BİRİNCİ MADDE — Divanı muhasebat aşağıda gösterilen vazifelerle mükelleftir:

A : Devlete ait bütün varidat ve masraf ve mallar ile dairelerce emaneten alınan nakit ve ayınların, tahvil ve cüzdan gibi kıymetlerin kabız ve sarfının murakabesi;

B : Nakit ve ayınlarla diğer kıymetlere vaziülyet muhasiplerin hesaplarının tetkiki;

C : Muhasiplerin ve icabında ikinci derece âmiri itaların ve tahakkuk memurlarının muhakemesi;

D : Mahallî idare ve belediye hesaplarının tetkik ve hükme bağlanması;

E : Zatî maaş tahsis evrakının tetkik ve tescili;

F : Devlete ait ikraz, istikraz ve taahhütlerle Hazine bonolarının bütün kefalet, kredi ve Hazine avanslarının kayıt ve murakabesi;

G - Umumî ve katî hesapların tetkikile bu hesaplar hakkında mutabakat beyanamesi tanzimi;

H : İcabında malî işlere ve hesap usullerile varidat tahakkuk sistemlerinin tadiline dair Büyük Millet Meclisine rapor takdimi;

İ : Muhasebei umumiye ve bütçe kanunları ve diğer kanunlarla Divana verilen vazifelerin ifası;

J : Büyük Millet Meclisi tarafından havale edilecek diğer hesapların ve muamelelerin tetkiki;

K : Devlet mallarına müteallik olup hususî kanunlarile bidayeten murakabeden istisna edilmiş olan muamelelerin ve mütedavil veya bu mahiyetteki sabit sermayelerin nihaî hesaplarının ve blânçolarının tetkiki.

ON İKİNCİ MADDE — Devlet sermayesile işletilen veya Devlete ait varidatı cibayet ve idare eden müesseseler kendi kanunlarındaki hüküm ve sarahatin derecelerine göre Divanın murakabesine tâbidir.

Vize ve murakabe

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Muhasebei umumiye kanunu ve sair kanunlarla istisna edilenler hariç olmak üzere umumî ve mülhak bütçelerden Divanı muhasebatın vizesi olmaksızın hiç bir suretle sarfiyat yapılamaz. Bu bütçelerden sarftan evvel vizeden istisna edilen muamelelerin evrakı sarftan sonra vizeye tâbidir. Sarftan sonra vizeye verilen evraktan kabule şayan görülen kısımlar vize edilir. Kabul şayan görülmeyenler önceden hesaptan tenzil olunmayıp bunların ıslah veya istirdadı, dairesine, bir takrirle bildirilir. Hesap devresi sonuna kadar ıslah veya istirdat edilmeyen kıymetlerin tazmini idare hesapları üzerine yapılacak tetkiklerle hüküm altına alınır.

Ancak Divanca vizesinden imtina olunan, kanunların sarahaten menetmediği herhangi bir sarf işinde birinci derecedeki âmiri itaların ısrarı halinde muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesi hükmü tatbik olunur.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Merkeze ait sarf evrakı tediye yapıldığı ayın sonundan itibaren bir ay içinde, mülhakata ait sarf evrakı muhasebei umumiye kanununun 65 inci maddesindeki müddetler içinde Divana verilir. Varidat ve bütçe dışı muamelâtın hesap evrakı dahi bu müddetler içinde Divanı muhasebata verilir.

Mülhak bütçe ile idare olunan dairelerin merkeze ait sarf evrakı, hususî kanunlarında sarahat olmadığı takdirde, birinci fıkra hükmüne göre ve mülhakata ait bulunanlar da azamî üç ayı geçmemek üzere bir defaya mahsus olarak Divanla dairesi arasında kararlaştırılacak müddet içinde Divana tevdi olunur.

Vilâyet hususî idareleriyle belediyelerin hesapları, vilâyet meclisi umumilerile belediye meclisleri tarafından birinci derecede tetkik ve tasdik edildikleri tarihten itibaren en çok iki ay içinde Divanı muhasebata verilir.

ON BEŞİNCİ MADDE — İstikrazlar ve Hazine bonoları faizleriyle itfa akçeleri evrakı merkezde ise, tediyesinden itibaren nihayet üç ay ve mülhakatta ise altı ay içinde Divanı muhasebata verilir. Mukavelelerle tayin edilen hallerde bu müddet Hükûmetin evraka vaziyet ettiği tarihten başlar.

ON ALTINCI MADDE — Divanı muhasebat murakabe vazifesini yapmak için daireler ve muhasiplerle muhabereye ve lüzum gördüğü evrak ve defterleri ve şifahî izahat almak üzere alâkadar memurları celbe salâhiyettardır.

İkinci kısım*Teskilât***Birinci reis**

ON YEDİNCİ MADDE — Birinci reis; Divanın en büyük âmiridir. Divana düşen bütün vazifelerin iyi yapılmasını temin etmekle mükelleftir.

Birinci reis; umumî heyetin reysidir. Bu heyete verilecek işleri tanzim ve müzakereleri idare etmek reisin vazifesidir.

Azanın dairelere ayrılması, işlerin dairelere dağıtılması, dahilî idareye müteallik tedbirlerin alınması birinci reise aittir. Birinci reis vazifesinde bulunamayacağı zaman münasip göreceği daire reislerinden birini yerine vekil bırakır. Vekil tayin etmemiş olduğu takdirde vekâlet daire reislerinin en kıdemlisine aittir.

Daireler

ON SEKİZİNCİ MADDE — Üç aza ile bir reisten tereküp eden daireler birer hesap mahkemesidir. Bir reis ve iki azadan tereküp eden daire heyeti hükme salâhiyetlidir. Her dairenin bir azası bir sene müddetle vize işlerine bakar. Bir seneyi bitiren azanın yerine diğeri memur edilir.

Daireler bu kanun mucibince muhasiplerin idare hesaplarını tetkik ve muhase-me ederek muhasebei umumiye kanunu vebu kanun hükümlerine göre yalnız muhasip ve tahakkuk memurlarile ikinci derece âmiri italar hakkında hüküm verir.

Dairelerde kararlar reylerin ekseriyeti ile verilir. Birinci reis lüzum gördüğü takdirde her hangi bir daireye reislik edebileceği gibi dairelerce alınan kararlara il-tihak suretile de iştirak eder. Bu takdirde reylerde tesavi olursa birinci reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Daire reisi bulunmadığı zaman birinci reisin tensip edeceği aza vekâleten bu va-zifeyi ifa eder.

ON DOKUZUNCU MADDE — Daireler yukarı maddede yazılı işlerden başka hesabı katileri muhasiplerin idare hesaplarile tatbik ederek mutabakat veya müba-yenet noktasından karara bağlayacakları gibi birinci reis tarafından verilen diğer işler hakkında da mütalea beyan eder.

YİRMİNCİ MADDE — Her hangi bir sebeple aza eksik olursa başmurakıpler-den birinci reislikçe seçilecek birisi aza salâhiyetile mahkemeye girer. Azalık münhal olduğu takdirde birinci reis başmurakıplerden birini azaya vekil tayin eder. Şu kadar ki her dairede aza sıfatile ancak bir başmurakıp bulunabilir. Bir mazeret olmadığı takdirde bu vekâlet asıl aza intihabına kadar devam eder.

Başkâtip

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Başkâtip yazı işlerine bakar, idare işlerinde bi-rinci reise yardım eder ve birinci reisin vereceği işleri yapar. Başkâtip, 3 üncü maddenin (C) fıkrasının üçüncü bendinde sayılı vasıfları haiz olmak şartile bi-rinci reis tarafından tayin olunur.

Müddeiumumî

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Müddeiumumî aşağıdaki vazifeleri yapmakla mükelleftir:

A : Kanunla muayyen müddetler içerisinde muhasiplerin hesap vermelerini takip etmek ;

B : Muhasebei umumiye kanununun 21, 22, 42 nci maddelerinde gösterilen hükümlerin tatbikını takip etmek ;

C : Bu kanunda yazıldığı veçhile hesapların tetkiki ve muhakemelerinin icrası sırasında iddia ve mütalea beyan etmek ;

Ç : Mutabakat beyannamelerinin müzakeresi sırasında behemehal umumî heyette bulunup kanunî mütaleasını dermeyen eylemek ;

D : Kanunlarla gösterilen diğer vazifeleri yapmak ;

E : Hesapların muhakemesi sırasında veyahut her hangi bir suretle vâkıf olacağı cezai müstelzim halleri Maliye vekâletine ve alâkalı makamlara yazı ile bildirmek ;

F : Birinci reis tarafından verilecek işleri görmek .

Müddeiumumî icabında umumî heyetin diğer içtimalarında da bulunabilir.

Murakıpler

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Murakabe heyetinden birinci reisin ayırdığı bir kısım vizeye ayrılmış azaların nezareti altında vize işlerine bakar. Diğer kısım idare hesaplarile katî hesapları tetkik ve tatbik etmek ve raporlarını yazmakla mükelleftir.

Vize işlerinde muhasebei umumiye kanunu ve taallûku olan sair kanunlara mutabık görülen sarfiyat evrakı tetkik eden murakıp ve aza tarafından vize edilir. Şavani tereddüt görülen sarfiyat evrakı murakıp ve azanın tahrirî mütalealarile birlikte birinci reise tevdi olunur ve bunlar birinci reis ile aza tarafından ittihaz olunacak karar ile ya vize edilir veyahut dairesine iade olunur.

Bunlardan lüzum gördüklerini birinci reis dairelerden birine veya umumî heyete tevdi ile bir karara bağlatır.

Murakıp ve azanın vizesinde tereddüt ettiği badessarf vizeye tâbi evrak, evvel-emirde bir karara bağlanmak üzere birinci reis tarafından dairelerden birine verilir.

Umumî heyet

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Umumî heyet birinci reisin reisliği altında daire reislerle azaların birleşmesinden teşekkül eder. Haftada en az bir defa toplanır ve birinci reis lüzum gördükçe umumî heyeti ayrıca içtimaa davet eder.

Umumî heyet bu kanunun emrettiği vazifeleri yapar ve birinci reis tarafından havale edilen meseleleri müzakere eder.

Müddei umumî doğrudan doğruya veya reisin daveti üzerine rey sahibi olmamak üzere umumî heyette bulunabilir.

Umumî heyetin yazı işlerini başkâtip yapar.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Umumî heyet mürettep azanın en az üçte ikisile toplanıp müzakereye başlar ve bu nisabın mutlak ekseriyetile karar verir.

Reyler müsavi olduğu takdirde birinci reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Dairelerin kararları veya bir dairenin iki kararı arasında aynı meselede ayrılık bulunur veya kararlaştırılmış bir içtimadın değişmesine lüzum görülür veyahut bu mahiyette bütün muamelelere sari olabilecek kararlar almağa ihtiyaç duyulursa mesele umumî heyette müzakere olunur ve karara bağlanır. Bu meselelerin müzakerelerinde müddeiumumî de bulundurulur.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Divanı muhasebat kanununun tadil teklifi üzerine müzakere yapmak, nizamname ve tatbikat için projeler hazırlamak, mura-kabe ve vize işleri için talimatnameler yapmak umumî heyete aittir.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Mutabakat beyannamesi faslında gösterilen vazifelerle birinci reislik tarafından verilen diğer işler de umumî heyetçe görülür.

Üçüncü kısım

Muhasipler - hesaplar

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Muhasebei umumiye kanunile bu kanunun, âmiri italarla tahakkuk memurları için koyduğu yeni mesuliyet esasları mahfuz kalmak şartile her muhasip gerek hesabına kabul suretile ithal ve gerek hesabına ithal etmekle mükellef iken hariçte bıraktığı idaresi zamanına ait bütün muamelelerden mesul ve evrakı müsbiteye müstenit idare hesabını Divanı muhasebata vermeğe mecburdur.

Muhasipler gerek kendi idareleri zamanında ve gerek selefleri zamanında muhasebei umumiye kanununun hususî maddelerine göre ait olduğu dairelerin lüzum müzekkereleri üzerine verilen avansların katî sarf evrakını almak ve mahsubunu yapmak işlerini lüzum müzekkeresini veren daire ile birlikte takip etmekle mükelleftir. Bu takibatın vaktü zamanında yapılmaması muhasibin veya lüzum müzekkeresi veren memurun mesul olmasını icap ettirir.

OTUZUNCU MADDE — Muhasipler; kanunlara, nizamlara ve kararlara uygun surette sarfedildiğini ve verildiğini ispat edemedikleri nakit ve ayinleri tazmine mecburdurlar. Aynin tazmini müsavi vasıf ve şartlar içinde olmak üzere ay-nen ve bu mümkün olmayan hallerde zimmete geçtiği tarih ile ödendiği tarih arasındaki en yüksek rayice göre bedelen olur.

Muhasibin yazı ile ikaz ve itirazına rağmen âmiri itaların mesuliyeti deruhde ettiklerine dair yazı ile verecekleri emirleri üzerine yapılan kanunsuz sarfların malî mesuliyeti âmiri italara aittir.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Muhasip unvanını haiz olmadıkları halde Devletin varidatını cibayet, mallarını kabız ve idare eden ve Devlet namına sarfiyat yapıp bu muameleleri bir muhasip hesabına girmiş bulunmayanlar dahi muhasipler hakkındaki hükümlere ve Divanın kaza hakkına tâbidirler.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Hesaplar birinci derecede âmiri ita olan vekilleri alâkalandırıldığı takdirde Divanca usulüne göre tetkik ve hulâsa edilerek neticede zimmet veya tazmini mucip bir hal görülürse keyfiyet Büyük Millet Meclisine arz olunur.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Nakit ve ayniyat muhasipleri tarafından malî sene itibarile hazırlanan idare hesapları, muhasebei umumiye kanununun 122 inci maddesinde yazılı müddet içinde Divanı muhasebata tevdi olunur.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Muhasipliklerin nerelerde, ne kadar ve kimler olduğunu gösterir bir cetvel bağlı oldukları daireler tarafından hazırlanır ve Divanı muhasebata verilir. Yeniden ihdas olunan muhasipliklerle mevcutlarda yapılacak tebdil ve tahvillerden derhal Divanı muhasebata malûmat verilir. Bu malûmatı geciktiren dairelerin zat ve sicil âmirleri muhasebei umumiye kanununun 122

nei maddesinde yazılı para cezalarına çarptırılır. Bu malûmatın verilmemesi hesapların gecikmesine sebep olursa malûmatı vermeyenler hakkında bu cezaların en ağırı verilir.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — İdare hesapları muhasip yerinde bulunan zat tarafından hazırlanır ve verilir. Muhasipliğin lâğvi halinde muhasip veya vekili hesabını hazırlamağa ve vermeğe mecburdur. Muhasibin vefatı veya hesabı vermemesi halinde muhasebei umumiye kanununun 121 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

OTUZ ALTINCI MADDE — İnfisal, istifa veya tekaüt hallerinde usulen selefinden aldığı devir ile kendi zamanına ait hesapları halefine devretmeksizin ayrılan muhasiplere devir yapılmıca kadar açık veya tekaüt maaşı verilmez ve başka bir memuriyet tevcih olunmaz. Tahvil edenler de halefine devir muamelesi yapmaksızın yeni vazifesine başlayamazlar ve maaş alamazlar.

45 inci maddede sayılı hallerde bunlara kanunen müstahak oldukları maaşlar verilebilir.

Tetkik ve muhakeme usulleri

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Muhasip hesapları birinci reis tarafından murakıplara verilir. Bir hesabın tetkiki için tayin olunacak bir kaç murakıpten birini, ihtiyaç gördüğü takdirde, birinci reis, diğerlerinin tetkik ve mütalealarını toplayarak hesabın raporunu yapmağa memur eder.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Divanı muhasebatça muhasiplerin idare hesaplarında yapılacak tetkiklerde başlıca şu noktalar araştırılır :

A : Bütün makbuzat, tediyat, müraselât, ve nakit muamelâtının evrakı müsbitete ye müstenit ve kayıtlara mutabık olması;

B - Varidatta tahakkukat ve tahsilâtın kanun ve nizamlara, ve bütçedeki fasıl ve maddelere mutabakati ve varidat bakiyelerinin tahsil edilmemesi sebepleri;

C : Bütçeye müteallik sarfiyatta, tediyatın Divanı muhasebatın vizesinden geçmiş olup olmadığı ve istihkak sahiplerinin veya vekil ve vereselerinin makbuz senedinin bulunup bulunmadığı;

D : Mühlak ve mahallî bütçelere ait varidat ve sarfiyatta tahakkuk, tahsil ve tediyelerin kanun ve nizamlarına ve bütçelerindeki tertiplere mutabakati ve varidat bakiyelerinin tahsil edilmemesi sebepleri;

E : Hususî kanunlarile toptan verilen tahsisatın fasıl ve maddelere tefriki veya hizmetlere tevzii daire ve müesseselere bırakılan hallerde tefrik ve tevziin salâhiyetli makamların tasvip ve tensibine göre yapılıp yapılmadığı;

F : Eşhas zimemi, avans ve kredi hesapları bakiyelerinin istirdat veya mahsup edilmemesi sebepleri;

G : Damga pullarının kanuna uygun olarak yapıştırılıp yapıştırılmadığı;

II : İdare hesabına giren bütün muamelelerin kanunlarındaki hükümlere mutabık bulunup bulunmadığı.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Devlet sermayesile işleyen müesseselerin muameleleri ve hesapları, Divanı muhasebatça, hususî kanunlarındaki müsaadelelerin ölçülerine ve takip ettikleri hesap usullerine göre tetkik edilir.

KIRKINCI MADDE — Murakipler kendilerine havale olunan hesapları talimatnamesine göre tetkik eder ve neticeyi gösterir bir rapor hazırlar. Bu raporlara hesabın sıhhat ve tevazünü, evrakı müsbitelerin tamam olup olmadığı ve 38 inci

maddeye göre yapılan tetkik neticesinde mesuliyeti mucip hususlar görülüp görülmediği yazılır.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Tespit edilecek zimmet ve tazmine müteallik ilişkiler hakkında muhasibin tahrirî müdafaası alınıp rapora bağlanması mecburidir. Bu müdafaaya üzerine murakıp mütaleasını ilâve eder. Usulüne göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde cevap vermeyen muhasiplerin müdafaası beklenmeyip keyfiyet mevcut malûmat ve delillere göre mütalea edilir ve rapora yazılır. Muhakeme sırasında lüzum görülürse mahkeme tekrar muhasipten izahat ister.

KIRK İKİNCİ MADDE — Muhasipler veya vekilleri veya diğer alâkalı memurlar murakiplerin isteyeceği izahatı vermeğe ve ellerinde ise kuyut ve evrakı geciktirmeksizin göstermeğe veya vermeğe mecburdurlar.

Muhasipler yanında bulunmayan evrak, alâkalı dairelerden istenilir.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Resmî dairelere, mutemetlere veya istihkak sahiplerine posta veya bankalar vasıtasile gönderilen nakitlerle kıymeti mukaddereli senet veya ayniyata ait makbuzlar muhasibin beraeti için kâfidir.

Merkez veya diğer bir muhasip namına bir masraf yapılmış ve bunlara ait nakit makamındaki evrak ve senetler mahallerine gönderilmiş ise merkez veya alâkalı muhasibin bunları aldığı bildiren vesikaların Divanı muhasebata gösterilmesi tediye yapan muhasibi beraet ettirir.

Bu vesikalar gösterilmediği takdirde bunların postaya verildiği sırada yapılan zabıt varakaları veya zayi olan evrakın resmî kaydinden alınacak tasdikli suretleri dahi beraet için muteber sayılır. Ancak bu evrak ve senetler kanun ve nizam ve kararlara uygun değilse muhasibin bu kanuna göre olan mesuliyeti bâkidir. Posta idarelerine zabıt varakasile kıymetli posta paketi halinde teslim edilen nakitler gönderildiği yerde tamam olarak çıkmazsa, idare ve adliyece yapılacak tahkikat ve ittihaz olunacak karara göre mesuliyet teayyün eder.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Muhasipler, evrakı müsbitenin asıllarını göstermeğe ve aslı gösterilmeyen evrakı müsbitenin ikinci nüshalarını göstermeğe mecburdur. Zarurî sebeplerle ikinci nüsha da tedarik edilemezse hizmetin yapıldığını ve karşılığının istihkak sahibine verildiğini tevsik eden evraka ve mevcut kayıtlara ve delillere göre Divanı muhasebat, müddei umuminin mütaleasını da aldıktan sonra takdir hakkını kullanarak muhasibin beraet veya zimmetine hükmeder.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Muharebe, yangın, sel, zelzele, idarî ve askerî sebeplerle tahliye gibi fevkalâde ve zarurî haller dolayısıyla veya sirkat veyahut mücbir sebeplerle ziyaa uğradığı anlaşılan evrakı müsbiten ve kayıtların bulunmasına ve gösterilmesine imkân bulunmadığı idare heyetlerinden mazbata ile tasdik olunursa evrakı müsbitenin ibraz edilmemesi yüzünden muhasip ilişkili sayılmayıp mevcut delillere göre muhakeme olunur.

Ancak muhasebei umumiye kanununun 18 inci maddesinin son fıkrası hükmüne riayet şarttır.

KIRK ALTINCI MADDE — Tetkiki bitirilen hesapların raporları ona ait evrak ile birlikte reise verilir. Birinci reis bunları dairelere verir. Daire reisleri her hesap hakkında müddei umuminin tahrirî mütaleasını alır.

Murakiplerle müddei umuminin mütalealarında muhasibe zimmet ve tazmine dair bir ilişik gösterilmez ve daire de bu mütalealara iştirak ederse tebliğ ve tebellûğa lüzum kalmaksızın keyfiyet ilâma bağlanır.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Murakıp ve müddei umumî hesabı ilişkili bulunduğu takdirde daire reisi evrakı ikinci derecede tetkik için bir azaya verir.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — İlişkili hesap kendisine tevdi olunan aza, murakıp tarafından hesabın her cihetine bakılıp bakılmadığını araştırır ve raporda dermeyan olunan meseleleri tetkik ile mütaleasını ilâve ederek raporu daire reisine geri verir.

Müddeiumumî veya aza tarafından yapılacak tetkikler esnasında mesuliyeti tazammun ettiği halde muhasibin müdafaası alınmamış bir nokta görülürse 41 inci madde mucibince müdafaanın tamamlattırılması lâzımdır.

Heyet, muhakeme sırasında yolsuz haller ve işler gördüğü takdirde yine muhasibin müdafaası alınmak icap eder.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Müddeiumumî ile ikinci derecede tetkik eden aza kendilerine verilen hesaplarda tamika muhtaç görülen meselelerin evrakı müsbitesini de tetkik ederler.

ELLİNCİ MADDE — Azanın mütaleanamesi üzerine dairece hesabın muhakemesine başlanır. Muhakeme sırasında lüzum görülürse müddeiumumî davet edilir ve şifahî mütaleası sorulur. Ancak zimmet ve tazmine veya beraete müteallik yeni bir vaziyet çıktığında müddeiumuminin şifahî mütaleası alınmak mecburidir. İcap ederse raportör olan murakipten de şifahî izahat alınır. Başmurakıpler raporunu tanzim ettikleri hesapları ikinci derecede tetkik edemeyecekleri gibi muhakemesinde de aza vekili salâhiyetile bulunamazlar.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Tetkik ve muhakeme esnasında istenilen her nevi evrak ve defterleri ve lâzımgelen izahatı bir ay zarfında vermeyen ve tetkik ve muhakemeyi güçleştirenler hakkında muhasebei umumiye kanununun 122 nei maddesine göre ceza tatbik olunur.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Hesapların yukarıki maddelere göre yapılan muhakemesi neticesinde beraet veya zimmet veya tazmine hüküm verilir. Verilen hükümler reis tarafından raporun fıkraları hisasına hulâsatan kayıt ve imza olunur. Ayrıca zabıtname yapılması ve mahkeme heyeti tarafından imza edilmesi lâzımdır.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İlâm müsveddeleri daire reisi ve azası tarafından görülüp imza edildikten sonra müteferri evrakile birlikte birinci reisliğe tevdi olunur. Bu müsvedde birinci reislikçe imzalandıktan sonra çıkarılacak ilâm suretleri Divanı muhasebat mühürile mühürlenir ve reis veya Başkâtip tarafından imza edilir. İmzalanmış müsveddeler başkâtiplikçe muhafaza olunur.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Divan ilâmlarının bir nüshası muhasip veya memura, bir nüshası muhasip veya memurun bağlı olduğu vekâlete veya daireye, bir nüshası Maliye vekâletine ve bir nüshası da müddei umumiliğe usulüne göre tebliğ olunur. Evkaf ve vilâyet hususî idareleriyle belediyelere ait ilâmlar Maliye vekâletine tebliğ edilmeyip haklarında hüküm verilen memurların bağlı oldukları vekâletlere tebliğ olunur.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Divan ilâmları kesbi katiyet ettikten sonra icra kanununa tefhikan infaz olunur. İlâmların icrasını takipten, memurun bağlı olduğu daire mesuldür. İlâmların infazı derecesini gösteren bir cetvel alâkalı daireler tarafından her sene hesabı katilerine bağlanır. Hükümden sonra Büyük Millet

Meclisi tarafından tahsisat açılmak suretile mahsubu tecviz edilen hesaplar kapatılır.

ELLİ ALTINCI MADDE — Muhasebei umumiye kanununun 122 nci maddesine tevfi kan Divanca tatbik edilecek cezalar hakkında, müddeiumuminin mütaleası ve muhasip veya memurun müdafaası alındıktan sonra, dairece karar verilir. Verilen kararın en son olarak tetkik ve halli Divanı muhasebat heyeti umumiyesine aittir.

Dördüncü kısım

Muhakemenin iadesi ve temyiz usulleri

Muhakemenin iadesi

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki sebepler üzerine müddeiumumî, mahkûmünaleyh, mahkûmünaleyhin bağlı olduğu daire veya Maliye vekâleti tarafından muhakemenin iadesi istenebileceği gibi Divan dairelerince de doğrudan doğruya buna karar verilebilir:

- A : Hesapta maddî hata bulunması;
- B : Hesapta noksan veya mükerrerlik olması;
- C : İbraz edilmiş olan evrakta sania veya sahtekârlık bulunupta hükme tesir etmiş olması;
- D : Hükme tesir edebilecek bazı evrakın tetkik ve muhakeme sırasında bulunmayıp hükümden sonra meydana çıkması;
- L : Hükme esas tutulan bir ilâmın fesih veya nakız suretile hükmün kalkmış olması;
- G : Hükümden sonra mahkûmun lehine Büyük Millet Meclisince kanunun tefsir edilmiş olması.

Rüyet olunan hesaplar için, Büyük Millet Meclisinden hesabı katisi geçmiş olsun, olmasın, ilâm tarihinden itibaren beş sene sonra muhakemenin iadesi talebinde bulunulamaz.

Büyük Millet Meclisinden hesabı katilerin tasdik edilmiş olması eşhas zimemine müessir değildir.

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — İşin icabı ve ibraz edilen evrak ve vesaikin mahiyetleri bir olduğu halde bir madde hakkında verilen ilâmları yekdiğerine mübâyin gördüğü takdirde birinci reis her iki ilâmı içtihadın birleşmesi için umumî heyete verir. İlâmlar umumî heyetçe muhakemenin iadesi suretile tetkik edilir ve hükme bağlanır.

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Muhakemenin iadesi, hükmü veren dairelerce tetkik ve rüyet olunur. Evveleminde muhakemenin iadesi lüzumuna karar verilir. Bu karardan sonra iade olunan hususlara inhisar etmek şartile muhakeme görülür.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Muhakemenin iadesi istidasında bulunmak icrayı alakoymaz. İade talebini tetkik eden daire icranın tehirine karar verebilir.

Temyiz

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Divanı muhasebat dairelerince verilen kararlar Divan umumî heyetinde temyiz olunur.

Temyiz heyeti on iki zat ile kurulur ve birinci reis heyete reislik eder. Temyiz olunan kararı verenler bu heyette bulunamazlar.

Kararlar ekseriyetle verilir.

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Divanı muhasebat dairelerinin kararları:

A) Kanuna muhalefet;

B) Salâhiyeti aşmak;

C) Muhakeme usullerinin bozulması gibi sebeplerden dolayı elli dördüncü maddede yazılı alâkahlar tarafından temyiz olunabilir.

Temyiz müddeti altmış gündür.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Temyiz talebi arzuhalle yapılır. Arzuhale, itirazlarını ispat edecek vesikalar bağlanır.

Temyiz evrakının, karşı tarafın sayısınıca, suretleri verilir.

Temyiz arzuhalile buna bağlı evrak karşı tarafa tebliğ olunur. Tebliğden itibaren otuz gün içinde cevap verilebilir. Bu cevaplar da temyiz edene tebliğ edilir. Temyiz eden de buna on beş gün içinde cevap verebilir. Bu cevaplar da karşı tarafa tebliğ olunur. Buna da on beş gün içinde cevap verilebilir.

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cevaplar alındıktan sonra veyahut taraflardan biri müddeti içinde cevap vermediği takdirde temyiz tetkikatı yapılarak karara bağlanır.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Temyiz arzuhali ve lâyhalar Divanı muhasebat reisliğine verilir. Merkezde bulunmayanlar temyiz evrakını buldukları yerin en büyük mülkiye memurlarına da verebilirler.

Alâkahlar isterlerse evrakın alındığına dair kendilerine bir makbuz verilir.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Taraflar yazı ile isterler veya temyiz heyeti lüzum görürse tarafları veya bir tarafı davet ederek müdafaalarını dinler ve izahat alabilir.

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Temyiz heyeti, temyiz olunan kararı olduğu gibi veya düzelterek tasdik eder, yahut bozar. Bozma halinde evrak yeniden karara bağlanmak üzere o kararı veren daireye gönderilir.

Daire ilk kararında ısrar eder ve bu ısrar üzerine temyiz olunarak tekrar temyiz heyetince bozma kararı verilirse bu karara uymak mecburidir.

Beşinci kısım

Mahallê bütçeler

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Vilâyat hususî idareleri ve bu kanunun me-yiyete geçtiği seneye tekaddüm eden üç senelik bütçelerindeki varidatın tahsilât miktarlarının vasatısı otuz bin lira ve daha yukarı olan belediyelerin muhasip hesapları ile katî hesapları ikinci derecede Divanı muhasebatın tetkik ve muhakemesine tâbidir.

Bu hesaplar mahallerince tasdik tarihinden itibaren bir ay içinde meclisi umu-milerle belediye meclislerinin encümen ve heyeti umumiyelerince ittihaz edilen mukarrerat suretleri ve bütçelerile birlikte Divanı muhasebata gönderilir. Divanı muhasebat bu hesaplarla mukarreratta mevzubahs hususları ve muameleleri tetkik ile hükme bağlar. Alâkahlar Divanın bu hükümlerine karşı 61 inci madde mucibince temyiz hakkını istimal edebilirler. Belediye bütçelerinin varidatı yirmi beş bin li-

raya inmedikçe bu madde hükmüne tâbidir. Divanı muhasebatın tetkik ve muhakemesine tâbi olmayan belediye bütçelerinin hesapları muhasebei umumiye kanununun 119 uncu maddesi hükmüne tâbidir.

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Tetkikatın yapılması için mahallinden evrak ve defterlerin getirilmesine veyahut mevzuun ehemmiyetine göre mahalline memur gönderilmesine Divanı muhasebat salâhiyetlidir.

YETMİŞİNCİ MADDE — Muhasebei umumiye kanunile bu kanun hükümlerine göre âmiri italar, muhasipler ve tahakkuk memurları hakkında Divanı muhasebatın haiz olduğu salâhiyetler, vilâyet hususî idareleriyle belediyelerin âmiri ita, muhasip ve tahakkuk memurlarına da şamildir.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Divanı muhasebatın bu hesaplar hakkındaki kararları alâkalılara tebliğ edildikten sonra 62, 63, 64 üncü maddeler hükmüne tevfikan muhasip, âmiri ita ve tahakkuk memurları temyiz haklarını kullanabilirler.

Zat maaşları

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Tekâüt ve yetim maaşlarına ve sair zatî maaşlara müteallik tahsis evrakı, Divanca usul ve kanunlara muvafakat itibarile tetkik ve hulâsaları tescil edildikten sonra resmî senetler tasdik olunur.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tahsis muamelesine müteallik itirazlar Divanı muhasebat umumî heyetince müddeiumuminin huzurile tetkik ve bir karara raptolunur.

İkraz - İstikraz - kredi ve avanslar

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Devletçe müessese ve fertlere ikraz ve taviz olarak verilir. Hazinece sureti mahsusada açılacak hesaplara kaydedilen meblağ, muhasip hesapları arasında, Divanı muhasebatça tetkik ve takip olunur.

Hususî kanunlarla Hazinesinin kefalet ettiği istikraz muameleleri dahi Divanca tetkik ve takibe tâbidir.

Bu tetkikat netayici mutabakat beyannamelerine dercolunur.

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Devletçe yapılan istikrazlarla alınan avanslar ve hizmet mukabili olmayarak çıkarılan Hazine bonoları miktar ve faizleri ve itfa bedelleri kanunlarındaki hükümlere göre Divanı muhasebatça kaydolunur. İstikraz ve avans mukaveleleri hakkında akti tarihinden ve Hazine bonoları hakkında imza ve ihraç tarihinden itibaren bir ay içinde Divanı muhasebata malûmat verilir.

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Muhasebei umumiye kanunu mucibince muteamet ve müteahhitlere verilen avanslarla açılan krediler dahi Divanı muhasebatça tetkika tâbidir.

Mutabakat beyannameleri

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Divanı muhasebat, vekâletler tarafından tanzim olunan katî hesapları muhasip hesaplarile ve Hazinece tanzim edilen umumî hesabı da vekâletler katî hesabı ile tatbik ve mutabakat derecesini teşkilâtı esasiye kanunile muayyen müddet zarfında beyanname ile Büyük Millet Meclisine arzeder.

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Umumî muvazene dışında kalan ve bütçeleri Büyük Millet Meclisince tasdik edilen dairelerin katî hesapları hakkında da aynı suretle mutabakat beyannamesi tanzim olunur.

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Divanı muhasebatça katî hesapların tatbiki sırasında lüzum görülecek izahat ve vesikalar ait oldukları dairelerle Maliye vekâletinden istenebilir.

SEKSENİNCİ MADDE — Hesapların tatbikına ve mutabakat beyannamesinin ihzarına müteallik muameleler birinci reis tarafından bir veya müteaddit murakıbe havale olunur. Katî hesaplar hakkında tanzim olunan raporlar ikinci derecede dairelerce tetkik ve karara raptedilir.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Katî hesaplar hakkında dairelerce verilen kararlar birinci reis tarafından memur edilecek murakıp marifetile cem ve telfik ve umumî hesaplara tatbik olunarak bir beyanname müsveddesi ihzar edilir. Bu müsvedde umumî heyetçe intihap olunacak aza tarafından ikinci derecede tetkik ve bir mütaleaname tanzim olunur. Murakıp tarafından tanzim olunan beyanname müsveddesi ve azanın mütaleanamesi Maliye vekili namına bulunacak salâhiyetli bir zatin ve müddeiumuminin huzurile heyette müzakere ve nihaî şekli tayin ve tesbit olunur.

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Mutabakat beyannamesi umumî heyet mazbata-sile Büyük Millet Meclisine takdim olunur.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Hususî kanunları mucibince divanın vizesine tâbi olmayıp Devlete ait varidat ve emvali kabız ve idare ve sarfeden dairelerin katî hesapları hakkında Divanca yapılacak tetkikat neticesi beyanname ve raporlarla her sene Büyük Millet Meclisine arz olunur.

Altıncı kısım

Müteferrik hükümler

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Hususî bir kanun ile olmadıkça Divanı muhasebat reis ve azalarile murakıplerin her ne nam ile olursa olsun, Devlet tarafından maaş, ücret, tahsisat veya tazminat verilmesini icap eden veya etmeyen bir vazifeye tayinleri caiz değildir. Böyle bir vazifeyi kabul edenler istifa etmiş sayılır. Ancak mahkeme kararile veya her hangi bir dairenin tensibile ehli hibre veya ehli vukuf sıfatile rey ve mütalealarının alınması caizdir.

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Divanı muhasebatın sureti teşkil ve vazifelerine dair olan 5 teşrinisani 1295 tarihli kararname ile buna müzeyyel 2 mart 1334 tarihli kanun, Divanı muhasebat müddeiumumiliğinin idare hesaplarına müteallik vazai fi hakkındaki 6 teşrinievvel 1332 tarihli nizamname, miadında hesap vermeyen muhasibi mesuller hakkında olunacak muameleye dair 6 teşrinievvel 1332 tarihli nizamname, Divanı muhasebatın sureti intihabına dair 24 teşrinisani 1339 tarih ve 374 numaralı kanun hükümlerile bu kanuna muhalif diğer hükümler mülğadır.

BİRİNCİ MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun üçüncü maddesinin hükmü evvelce yapılmış olan intihaplara şamil değildir.

İKİNCİ MUVAKKAT MADDE — Bu kanunda yazılı hükümlerden usule taallük edenlerle evrakı müsbiteye ait olanlar, bu kanunun meriyetinden evvelki hesaplardan henüz karara bağlanmayanlara da şamildir.

SEKSEN ALTINCI MADDE — Bu kanun 1 haziran 1934 tarihinden muteberdir.

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Bu kanun Büyük Millet Meclisi tarafından icra olunur.

20 haziran 1934

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	19 - VI - 1934 ve 3/38										
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	20 - VI - 1934 ve 4/670										
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<table><thead><tr><th>Cilt</th><th>Sayfa</th></tr></thead><tbody><tr><td>1</td><td>64</td></tr><tr><td>21</td><td>112,142,158:169</td></tr><tr><td>22</td><td>10:21,87:103,115,138:140,528</td></tr><tr><td>23</td><td>39,78:82,177,187</td></tr></tbody></table>	Cilt	Sayfa	1	64	21	112,142,158:169	22	10:21,87:103,115,138:140,528	23	39,78:82,177,187
Cilt	Sayfa											
1	64											
21	112,142,158:169											
22	10:21,87:103,115,138:140,528											
23	39,78:82,177,187											